

הסכמי השלום

מערך שיעור

מידע למורים

<p>התלמידים יכירו את הסכמי השלום עם מצרים וירדן ואת הסכם אוסלו עם הפלסטינים. הם יבחנו את הרקע להסכמים, את טענות ופעולות התומכים והמתנגדים וכן את השלכות ההסכם במבט היסטורי. הם יעבדו בקבוצות, שבהן יסקרו את הסכמי השלום כעיתונאים הבוחנים אותם במבט היסטורי ויכינו עליהם כתבות בכלי joomag. לסיכום ישתפו את כתבותיהם מול כלל הכיתה וינהלו דיון השוואתי על ההסכמים השונים.</p>	<p>תיאור קצר של השיעור</p>
<p>חטיבה עליונה נושא שנתי: 70 שנה למדינת ישראל</p>	<p>קהל יעד ונושא בתכנית הלימודים</p>
<ul style="list-style-type: none"> • כתבה על ביקור סאדאת בישראל, "דבר", 20 בנובמבר 1977 • הכנסת מצביעה בעד חתימת הסכם שלום עם מצרים, 1979 • "דע את האמת", כרזה נגד הסכמי השלום עם מצרים • שלום חדש נולד, "מעריב", 26 באוקטובר 1994 (עם ירדן) • טקס החתימה על הסכם השלום בין ישראל לירדן, 1994 • ישראל ומדינות העולם – אוסלו א', 1993 • עצרת תמיכה בהסכם אוסלו, 1992 • כרזה, רבין והרוצחים החוצה, 1995 • השקרן – בחירות עכשיו, פשקוויל נגד יצחק רבין, 1994 	<p>פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם</p>
<p>שיעור כפול</p>	<p>אורך הפעילות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • הסכם השלום עם מצרים, אתר הספרייה הווירטואלית של מט"ח • הסכם השלום עם מצרים וידאופדיה, ערוץ 2, אתר מאקו • הסכם השלום עם ירדן, אתר הספרייה הווירטואלית של מט"ח • הסכם השלום עם ירדן – וידאופדיה, ערוץ 2, יוטיוב • הסכמי אוסלו, מהווידאופדיה של מאקו • תקומה – פרק 22 שלום חבר – מאוסלו ועד רצח רבין 1995-1993, 2016, יוטיוב <p>רצוי להכיר גם את חומרי הרקע המופיעים בדפי העבודה של הקבוצות.</p>	<p>חומר רקע למורה</p>

<ul style="list-style-type: none">• כיתה מאובזרת במחשבים, לוח ומקרן• היכרות מוקדמת של המורה עם הכלי joomag, ליצירת עיתון דיגיטלי. ניתן להיעזר במדריך המצולם באתר משרד החינוך.	ציוד והכנות מוקדמות
דפי עבודה לחלוקה לקבוצות. כל קבוצה מקבלת דף עבודה שונה.	קבצים נוספים

מהלך השיעור

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<p>למורה: בפתיחה ישנו סיפור כביכול דמיוני, שנועד להמחיש את הגעתו של נשיא מצרים אנואר סאדאת למדינת ישראל. תנו דוגמה של מנהיג בהווה המוכר לתלמידים, על מנת לסייע להם בהבנת הדוגמה.</p> <p>התחילו את השיעור בסיפור – דמיינו לעצמכם את התרחיש הבא: מנהיג של אחת ממדינות האויב של ישראל (כגון סוריה, לבנון, איראן) מודיע בפרלמנט של מדינתו שהוא מוכן להגיע לכנסת ישראל, על מנת להתחיל בתהליך שלום.</p> <p>לדעתכם, כיצד הייתה הודעה זו מתקבלת בישראל?</p> <p>המשיכו בסיפור: ראש ממשלת ישראל שומע בתקשורת את הודעתו של המנהיג ומזמין אותו לבוא לכנסת. כעבור כמה ימים נוחת בשדה התעופה בן גוריון המטוס של אותו מנהיג, ומשלחת הכבוד הישראלית הכוללת את ראש הממשלה, נשיא המדינה ואישים נוספים ממתינה לו ליד כבש המטוס.</p> <p>לדעתכם, מה יקרה כשתיפתח דלת המטוס? האם המנהיג אכן ירד ממנו?</p> <p>האם זה תרחיש מציאותי או דמיוני?</p> <p>ספרו להם שזה אירוע אמיתי שהתרחש בנובמבר 1977, כאשר נשיא מצרים, אנואר סאדאת, שהיה המנהיג של מדינת האויב הגדולה של ישראל באותו הזמן, שבשנת 1973 נלחמה בנו במלחמת יום כיפור, הכריז בפרלמנט המצרי שהוא עומד להגיע לישראל.</p> <p>”אני מוכן ללכת גם לכנסת עצמה כדי לקדם את המאמצים להשכין שלום באזורנו, על מנת שלא ייפצע עוד אפילו חייל מצרי אחד”, הצהיר סאדאת לפני הפרלמנט המצרי.</p> <p>ראש ממשלת ישראל באותו הזמן שמע את הצהרת סאדאת, והשיב לו בהצהרה בטלוויזיה: ”אנו הישראלים מושיטים את ידנו אליכם [...] יהיה לי העונג לקבל את פני נשיאכם בהכנסת האורחים המסורתית, אשר אתם ואנחנו ירשנו מאבינו המשותף, אברהם. ואני מצדי אהיה מוכן, כמובן, לבוא לבירתכם, קהיר, לשם אותה מטרה. לא עוד מלחמות: שלום צודק ואמיתי [...]”.</p>	<p>פתיחה</p>

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<p>מי היה אז ראש הממשלה? מאיזו מפלגה הוא היה? ספרו שראש הממשלה היה מנחם בגין, שעמד בראשות הליכוד, לאחר שחצי שנה קודם לכן חל בבחירות בישראל המהפך הפוליטי שהעלה את הליכוד לשלטון. ואכן במוצ"ש של אותו השבוע הגיע מטוסו של סאדאת לישראל, והוא אף נאם בכנסת.</p> <ul style="list-style-type: none"> • מה דעתכם על המהלך של סאדאת? • מה דעתכם על דברי בגין? כיצד היו דבריו מתקבלים היום? • לדעתכם, איך התקבל ביקורו של סאדאת בישראל? • לדעתכם, איך התקבל הביקור במצרים ובעולם הערבי? • מה התרחש בעקבות ביקורו של סאדאת? <p>ביקורו של סאדאת הוביל לפריצת דרך בהסכם השלום עם מצרים. עד אז היה ההסכם תקוע, אף על פי שכבר היו שיחות סודיות בין שתי המדינות, וישראל אף העבירה למצרים טיוטה של הסכם השלום דרך ארה"ב. הסכם השלום עם מצרים היה הראשון בין ההסכמים שחתמה ישראל עם מדינות ערב.</p> <p>היום נעסוק בהסכמי השלום של ישראל עם שכנותיה מצרים וירדן וכן בהסכם אוסלו עם הפלסטינים.</p>	
<p>לצורך הלמידה, נתחלק לקבוצות עבודה. כל קבוצה תלמד על הסכם שלום אחד ותסקר אותו כעיתונאים במבט היסטורי. כיצד אנו רואים כיום את הסכם השלום ואת השלכותיו במבט לאחור.</p> <p><u>למורה</u> – בדפי העבודה מופיעות שאלות מכוונות לעבודת התלמידים. ניתן להנחותם לבחור מספר שאלות מצומצם ולחפש מידע נוסף בעצמם.</p>	עבודה בקבוצות
<p>בקשו מכל קבוצה להציג את הסיקור העיתונאי שלה על הסכם השלום שקיבלה. נהלו דיון השוואתי בין הסכמי השלום (כדאי לערוך סיכום בטבלה על הלוח). תוכלו להיעזר בשאלות הבאות:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. מי היו המנהיגים שחתמו על ההסכמים? מאילו מפלגות הם היו? 2. באיזו שנה נחתם ההסכם? 3. מה היה הרקע שקידם את חתימת הסכם השלום? 4. מה היו הנקודות המרכזיות בהסכם השלום? 	הצגת העבודות של התלמידים

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<p>5. מה ישראל נתנה בכל הסכם? ומה קיבלה בתמורה?</p> <p>6. מה היו טענות התומכים ומה היו טענות המתנגדים?</p> <p>7. כיצד פעלו המתנגדים להסכם?</p> <p>8. מה היו ההשלכות של הסכם השלום על המנהיגים שביצעו אותו? (רבין וסאדאת נרצחו. ככל הנראה, סאדאת נרצח גם בשל סיבות פנימיות אחרות)</p> <p>9. בראייה היסטורית – האם הסכם השלום קידם את מדינת ישראל בתחומים שונים או אולי פגע בה? באילו תחומים?</p>	
	<p>סיכום</p> <p>למדנו היום על שלושה הסכמי שלום עם שכנותינו. ראינו כי הסכמי השלום עם מצרים וירדן עדין תקפים, למרות התחלפות המנהיגים אצלנו ואצלם.</p> <p>ראינו שעל השלום עם מצרים חתם מנחם בגין, ראש הממשלה, שרק שנתיים לפני כן, כשהיה ח"כ, התנגד להסכם ביניים עם מצרים. הסכם שלום זה זכה להסכמה נרחבת בכנסת מסיבות שונות. לדוגמה: תמיכת האופוזיציה של מפלגות השמאל בהסכם; החזרת חצי האי סיני, שלא נתפס כחלק מארץ ישראל; הטראומה של מלחמת יום כיפור, שהובילה לחשש ממלחמות נוספות ולאווירה ציבורית של מוכנות לשלום. אמנם פירוק הישובים הישראליים מחצי האי סיני נתקל בהתנגדות עזה מטעם המתיישבים וארגוני ימין, אך באותו הזמן הם היו מיעוט.</p> <p>הסכם השלום עם ירדן, שעליו חתם ראש הממשלה יצחק רבין, התקבל בתמיכה רבה והיו לו רק שלושה מתנגדים בכנסת. זאת, אולי משום שבהסכם זה ישראל לא החזירה שטחים, פרט לכמה תיקוני גבול בערבה, וכן בזכות אישיותו המיוחדת של המלך חוסיין.</p> <p>לעומת זאת, הסכם השלום עם הפלסטינים נתקל בהתנגדויות רבות. בתחילה האווירה בארץ הייתה חיובית, בעיקר בקרב תומכי השמאל, ששמחו על ההיפרדות הקרבה מהפלסטינים וסיום הכיבוש. אך אז החלו פיגועי טרור קשים מאוד בישראל, ומנגד, היו פעולות טרור מטעם ישראלים כלפי פלסטינים, כמו רצח המתפללים במערת המכפלה בחברון על ידי ברוך גולדשטיין. כל אלו הובילו להתנגדות רבה להסכם ולראש הממשלה יצחק רבין. בהפגנות נגדו היו התבטאויות קשות מאוד, כפי שראינו בפשקווילים ובכרזות שהופצו נגד רבין באותה התקופה. התגובות היו כה קשות, עד שב-4.11.95, בעצרת הזדהות למען</p>

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<p>השלום, נרצח ראש הממשלה יצחק רבין, בשל חתימתו על הסכם השלום.</p> <p>הרצח זעזע את המדינה. הן משמאל והן מימין לא האמינו שאזרח ישראלי יהודי ירצח ראש הממשלה, ובארץ השתררה אווירה של פילוג בין ימין לשמאל, בין דתיים לחילונים.</p> <p>לאחר הרצח, שמעון פרס כראש ממשלה המשיך בתהליך השלום במשך כשנה. בנימין נתניהו כראש ממשלה חתם על הסכם וואי, המחלק את חברון, אך פעל רק באופן חלקי להשלמתו. אהוד ברק המשיך את הסכם וואי ואף הגיע עם ערפאת לשיחות שלום בקמפ דייוויד, אך השיחות עלו על שרטון, ובאוקטובר 2000 פרצה האינתיפאדה השנייה. בעקבות זאת התפוגגו רבים מההישגים שנחתמו בהסכם השלום. עם זאת, הסכם השלום אישר את הקמת הרשות הפלסטינית והסכמים נוספים כובדו במלואם. לפי רון פונדק, מאדריכלי הסכם אוסלו, אחת הסיבות לכישלוננו של ההסכם הייתה חוסר האמונה של מנהיגיו (רבין, פרס וערפאת) בהקמת מדינה פלסטינית, ובהיותו הסכם ביניים בלבד ולא הסכם קבע.</p> <ul style="list-style-type: none"> • מה ניתן ללמוד מכל הסכמי השלום האלה? • בראייה היסטורית, האם כדאי היה לחתום עליהם? מדוע? 	